

ΣΧΟΛΙΚΗ ΒΙΑ

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΕΣ

Index

Εισαγωγή

1. Κατανόηση της πολυπλοκότητας του φαινομένου της σχολικής βίας
2. Δημιουργώντας ομάδα για να αναπτύξετε πολιτικές κατά της σχολικής βίας
3. Καλές πρακτικές και εμπειρίες βασισμένες στην απόδειξη
4. Αξιολογήστε την κατάσταση στο σχολείο από διαφορετικές όψεις
5. Σχεδιασμός και επιλογή Πρωτοκόλλων Δράσης
6. Δώστε προτεραιότητα σε προληπτικές γραμμές δράσεων
7. Δώστε προτεραιότητα σε προληπτικές γραμμές δράσεων
8. Εφαρμόζοντας προγράμματα άμεσης επέμβασης
9. Αξιολογώντας τη διαδικασία και τα αποτελέσματα, και καθιερώνοντας προτάσεις βελτίωσης
10. Δημοσιεύοντας και διαδίδοντας την εμπειρία

Εισαγωγή

Οι διευθυντές είναι τα πρόσωπα κλειδιά στην πρόληψη και επέμβαση κατά της σχολικής βίας. Ο κύριος ρόλος τους είναι να προωθούν και να ενθαρρύνουν τη δράση και των υπόλοιπων εμπλεκόμενων στην εκπαιδευτική διαδικασία όπως είναι οι δάσκαλοι, οι οικογένειες και οι ίδιοι οι μαθητές. Πρέπει επίσης να λαμβάνουν υπόψη τους και τις ανάγκες που προκύπτουν από αυτές τις δράσεις όπως για παράδειγμα είναι ο συντονισμός του χρόνου που απαιτείται για τη συνεργασία όλων των φορέων και των δράσεων τους αλλά και οι χώροι συνάντησης. Επίσης, θα πρέπει να αναγνωρίζουν και τη δουλειά που έχει γίνει σ' αυτό τον τομέα από τους δασκάλους αλλά και από άλλους επαγγελματίες. Για το λόγο αυτό, οι διευθυντές, για να δρουν σωστά και αποτελεσματικά θα πρέπει να έχουν βαθιά γνώση του προβλήματος που έχουν αναλάβει να λύσουν, να είναι ευαίσθητοι ως προς τις υπόλοιπες ομάδες που εμπλέκονται στη διαδικασία και να αναγνωρίζουν τους διάφορους τρόπους αντιμετώπισης του ζητήματος. Τα παρακάτω βήματα μπορεί να είναι χρήσιμα στο να προωθήσουν οι διευθυντές την αποτελεσματική επέμβαση κατά της σχολικής βίας.

Κατανόηση της πολυπλοκότητας του φαινομένου της σχολικής βίας

Οι διευθυντές πρέπει να κατανοούν τα χαρακτηριστικά κλειδιά της σχολικής βίας έτσι ώστε να μπορούν να τα διαχωρίζουν από άλλα προβλήματα συμπεριφοράς πριν να πάρουν κάποιες αποφάσεις. Το πρόβλημα της σχολικής βίας είναι ψυχο-κοινωνικής φύσης στο οποίο η ευθύνη μοιράζεται μεταξύ πολλών παικτών. Για το λόγο αυτό είναι σημαντικό να δράτε νωρίς και να διαμοιράζετε τις ευθύνες που αναλογούν στους δρώντες. Αν δε γίνει ο απαραίτητος διαχωρισμός και καταμερισμός ρόλων για την αντιμετώπιση αυτού του σύνθετου ζητήματος είναι πιθανό να ανακείψουν άλλα προβλήματα όπως αυτό των ενοχών μεταξύ των ατόμων. Παραδοσιακά, η σχολική βία έχει χαρακτηριστεί ως άμεση και έμμεση αλλά λαμβάνει χώρα πάντα πρόσωπο με πρόσωπο. Τα τελευταία χρόνια όμως νέες μορφές σχολικής βίας ανακύπτουν λόγω της χρήσης της τεχνολογίας και των εικονικών κοινωνικών δικτύων. Έτσι, πριν οι διευθυντές αρχίσουν τη δράση τους θα πρέπει να κατανοήσουν :τα χαρακτηριστικά του φαινομένου, του ρόλους που απορρέουν, τους κανόνες που το διευκολύνουν και το διατηρούν και τις άμεσες και έμμεσες μορφές που μπορεί να υιοθετήσει.

Πηγές από τη διαδικτυακή πύλη του I Am Not Scared

[Case Studies on School Bullying](#)

Σ' αυτή την διαδικτυακή πύλη οι διευθυντές μπορούν να βρουν παραπάνω από εκατό ιστορίες σχολικής βίας και στο πλαίσιο του πρότζεκτ "I am Not Scared". Αυτές οι ιστορίες μπορούν να βοηθήσουν τους διευθυντές να καταλάβουν το πρόβλημα.

Δημιουργώντας ομάδα για να αναπτύξετε πολιτικές κατά της σχολικής βίας

Μόλις τα εννοιολογικά κλειδιά της σχολικής βίας είναι γνωστά, οι διευθυντές πρέπει να επικεντρώσουν τις προσπάθειές τους στο να δημιουργήσουν ομάδα. Έρευνες έχουν δείξει ότι οι συλλογικές δράσεις είναι πολύ πιο αποτελεσματικές από τις ατομικές, οπότε είναι απαραίτητο να ενισχυθεί η ομαδική εργασία. Σ' αυτή την κατεύθυνση η συμφωνία μεταξύ των δασκάλων για τους τρόπους δράσεις παρέχεται και το γεγονός αυτό είναι ένας ποιοτικός παράγον στην επέμβαση κατά της βίας και άλλων ψυχο-κοινωνικών προβλημάτων που ενδέχεται να υπάρχουν στα σχολικά δρώμενα. Είναι οι διευθυντές αυτοί που πρέπει να δίνουν κίνητρα στους δασκάλους, μαθητές και οικογένειες στη δράση κατά της σχολικής βίας και να τους καθιστούν ενήμερους για τις επιπτώσεις της.

Άρθρο

[No place for bullying](#)

Εδώ υπάρχουν σημαντικά στοιχεία ώστε να μπορέσουν οι διευθυντές να κινητοποιήσουν τις σχολικές κοινότητες και να τους δώσουν κίνητρα ώστε να αντιμετωπίσουν τη σχολική βία από κοινού.

Καλές πρακτικές και εμπειρίες βασισμένες στην απόδειξη

Όταν οι διευθυντές γνωρίζουν το πρόβλημα και την πολυπλοκότητά του είναι σύνηθες να νιώθουν το επείγον της υπόθεσης και να ενεργούν άμεσα. Αλλά πριν αναλάβουν δράση, είναι σημαντικό να γνωρίζουν ποιές πρωτοβουλίες είναι πετυχημένες και ποιές όχι ώστε να μην αρχίζουν από μηδενική βάση αλλά να χτίζουν πάνω σε πηγές και προηγούμενες προσπάθειες. Αυτός είναι ο λόγος που θα πρέπει να γνωρίζουν τι έχει συμβεί προηγουμένως από κάθε δάσκαλο που έχει αντιμετωπίσει επεισόδιο σχολικής βίας ή επιθετικότητας ανάμεσα στους μαθητές. Βασικά, ακόμα και αν το σχολείο δεν έχει αναπτύξει κάποιο πρόγραμμα κατά της σχολικής βίας, οι δάσκαλοι έχουν δουλέψει πάνω σ' αυτό. Οπότε θα πρέπει να ερωτηθούν για το τί είναι αποτελεσματικό και τί όχι και πώς το γνωρίζουν.

Διαδικτυακή δημοσίευση

[Don't Suffer in Silence](#)

Υλικό για δράσεις κατά της σχολικής βίας για τα σχολεία όπου μπορείτε να βρείτε πηγές για το πως μπορούν να δράσουν οι ομάδες που εμπλέκονται σ' αυτή τη διαδικασία.

Αξιολογήστε την κατάσταση στο σχολείο από διαφορετικές όψεις

Παρά το γεγονός ότι η σχολική βία απαντάται σε όλα τα σχολεία, είναι απαραίτητο το κάθε σχολείο να αναγνωρίζει το βαθμό εξάπλωσης του φαινομένου στους κόλπους του. Η σχολική βία διατηρείται από δύο κανόνες: τον κανόνα της επικράτησης και τον κανόνα της σιωπής. Ο κανόνας της σιωπής είναι ο κανόνας που υπαγορεύει στους μαθητές σε ό,τι συμβαίνει να μένει μεταξύ τους. Έτσι οι διευθυντές δεν μπορούν να μαθαίνουν το πρόβλημα, αλλά το πρόβλημα παραμένει. Για αυτό το λόγο είναι απαραίτητες ενέργειες για να δημιουργηθεί το κατάλληλο πλάνο δράσης.

- να αποφασίσετε ποια ομάδα θα χειριστεί το θέμα: οι μαθητές, οι καθηγητές ή οι οικογένειες.
- να σχεδιάσετε τη διαδικασία συλλογής της πληροφορίας. Ατομικά ή από όλους και ανώνυμα ή επώνυμα.
- να συνθέσετε την πληροφορία από όλες τις πηγές.
- να συναντηθείτε με καθηγητές για να παρουσιάσετε τα αποτελέσματα και να δείτε από τη δική τους οπτική τους παράγοντες που οδηγούν στην εμφάνιση του προβλήματος.
- να κάνετε παραδείγματα στην τάξη με όλους τους μαθητές που να τους επιδείξετε το πρόβλημα, τις αιτίες του αλλά και τα αποτελέσματά του.
- να ενημερώσετε και να ευαισθητοποιήσετε τις οικογένειες για να συμμετέχουν ενεργά στη διαδικασία.

On-line Publication

● [Measuring Bullying Victimization, Perpetration, and Bystander Experiences: A Compendium of Assessment Tools](#)

Πρόκειται για ένα βιβλίο που απευθύνετε σε διευθυντές και τους δίνει τη δυνατότητα να αναγνωρίσουν τα θύματα, τους θύτες αλλά και τους θύτες-θύματα της όλης κατάστασης. Έχει επιμεληθεί από το Centers for Disease Control and Prevention, National Center for Injury Prevention and Control and Division of Violence Prevention (Georgia).

Σχεδιασμός και επιλογή Πρωτοκόλλων Δράσης

Για να καθιερώσετε πρωτόκολλα δράσης είναι απαραίτητο να ξεκαθαρίσετε τις ευθύνες των παιδαγωγών και τα βήματα που πρέπει να ακολουθηθούν σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση σχολικής βίας. Παρά το γεγονός ότι δεν είναι συνηθισμένο, σε ορισμένα μέρη η εκπαιδευτική διοίκηση παρέχει συγκεκριμένο πρωτόκολλο. Παρ'όλ'αυτά, όπου τέτοια πρωτόκολλα δεν παρέχονται, είναι σημαντικό η διαδικασία να προχωρά και να γίνεται η ανίχνευση γεγονότων βίας. Σε κάθε περίπτωση, θα ήταν χρήσιμο, οι διευθυντές να τα κάνουν γνωστά στους δασκάλους και στους μαθητές. Τα βήματα που πρέπει να ακολουθηθούν:

- Ελέγξτε για την πιθανή ύπαρξη πρωτοκόλλων σχολικής βίας στη περιοχή
- Σε περίπτωση που υπάρχει πρωτόκολλο αναλύστε του και κάντε το γνωστό στους δασκάλους, στους μαθητές και τις οικογενειές τους. Σας προτείνεται να παρουσιάσετε μια εξομείωση.
- Σε περίπτωση που δεν υπάρχει σχετικό πρωτόκολλο, αναζητήστε για πρωτόκολλα που υπάρχουν, επιλέξτε κάποιο που εσείς θεωρείτε ότι είναι κοντά στην υπόθεση ή σχεδιάστε εσείς ένα πρωτόκολλο από μόνοι σας. Αναλύστε το τελικό πρωτόκολλο και κάντε το γνωστό ανάμεσα στους δασκάλους, τους μαθητές και τους γονείς τους. Και σ'αυτή την περίπτωση προτείνεται η εξομείωση.

Διαδικτυακή δημοσίευση

[Model Protocol for Bullying in DuPage County Schools](#)

Μια καλή πηγή για το σχεδιασμό του δικού σας πρωτοκόλλου περιλαμβάνεται στις καλές πρακτικές σ' αυτόν τον Αμερικανικό ιστότοπο.

Δώστε προτεραιότητα σε προληπτικές γραμμές δράσεων

Αφού οι διευθυντές γνωρίσουν τα εννοιολογικά κλειδιά της σχολικής βίας και τα κλειδιά επέμβασης σ' αυτή και έχουν ένα πρωτόκολλο σε δράση που έχουν επιλέξει ή σχεδιάσει, θα αποφασιστεί ποια ζητήματα πρέπει να τεθούν και τα οποία μπορούν να διατηρηθούν και να χρησιμοποιηθούν μακροπρόθεσμα. Εδώ είναι σημαντικό να αρχίσετε να λαμβάνετε υπόψη σας τις απόψεις και τις αντιλήψεις των δασκάλων, των μαθητών και των οικογενειών τους. Επίσης είναι καλό να λαμβάνετε υπόψη σας και τα αποτελέσματα της φάσης της αξιολόγησης (βήμα 4). Μπορεί να είναι απαραίτητο να θέσετε ένα πιο επείγον πρόβλημα. Η γενική διαδικασία πρέπει να είναι προδευτική: αρχίζοντας με τις ευκολότερες προτάσεις και συνεχίζοντας με τις πιο δύσκολες.

Ιστοσελίδες

- [Abc's Of Bullying Prevention](#)
Δείχνει τον τρόπο που μπορεί κάποιος να δουλέψει με μαθητές με διαφορετικά επίπεδα εμπλοκής.
- [Guidelines for preventing cyber-bullying in the school environment: a review and recommendations](#)
Αυτό είναι ένα παραδοτέο της Ομάδας Εργασίας 3 του COST Action IS0801 που παρουσιάζει τον εκφοβισμό στο διαδίκτυο και το γεγονός ότι αυτό θα πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα για δράσεις αντιμετώπισης του.

Καθιερώνοντας προγράμματα για μαθητές που αντιμετωπίζουν κίνδυνο.

Η προληπτική δράση είναι απαραίτητη για την πραγματοποίηση προγραμμάτων που δουλεύουν με μαθητές οι οποίοι δεν είναι άμεσα αναμειγμένοι σε επεισόδια βίας αλλά υπάρχει ο κίνδυνος να αναμειχθούν. Για το λόγο αυτό είναι απαραίτητο να έχετε έτοιμα προγράμματα ή δράσεις για άτομα που η συμπεριφορά τους ή οι προσωπικές καταστάσεις του καθιστά ευάλωτους στο να αναμειχθούν σε επεισόδια σχολικής βίας ή στη βία του κυβερνοχώρου είτε ως θύματα είτε ως θύτες. Τα βήματα που πρέπει να ακολουθηθούν :

- Ανακαλύψτε ένα αγόρι ή ένα κορίτσι σε κίνδυνο.
- Ορίστε το λόγο για τον οποίο είναι σε κίνδυνο.
- Ψάξτε για το σωστό πρόγραμμα ή δράση και για τον δάσκαλο που θα το αναπτύξει.
- Να αναπτύξετε ένα πρόγραμμα με συγκεκριμένη ημερομηνία λήξης για να αποφύγετε τη μονιμότητά του.

Ιστοσελίδες

- [School Violence: Prevention Tools and Resources](#)
Ιστοσελίδα του κέντρου ελέγχου ασθενιών και πρόληψης. Έχει ένα τομέα για τη σχολική βία. Μπορείτε να βρείτε πολλές πηγές και συνδέσμους για άλλα προγράμματα τα οποία μπορούν να σας βοηθήσουν να σχεδιάσετε και να βελτιώσετε τις πολιτικές πρόληψης.
- [Why Do Kids Bully?](#)
Ιστοσελίδα για εκπαιδευτικά θέματα. Ένας τομέας είναι αφιερωμένος στη σχολική βία και περιγράφει τους παράγοντες κινδύνου σχετικά με τις οικογένειες και του συνομηλίκους.

Εφαρμόζοντας προγράμματα άμεσης επέμβασης

Παρόλο που η γενική επίδοση των δασκάλων θα πρέπει να είναι προληπτική, το σχολείο ως σύνολο θα πρέπει να είναι προετοιμασμένο να αντιμετωπίσει επεισόδια σχολικής βίας. Οι επεμβάσεις πρέπει να αφορούν τόσο τα θύματα όσο και τους θύτες. Γι' αυτό το σκοπό συμβουλευονται οι δάσκαλοι να έχουν συγκεκριμένη γνώση για προγράμματα που αφορούν παιδιά σε κίνδυνο καθώς είναι κοινά αποδεκτό ότι όσο το συντομότερο διαπιστωθεί το πρόβλημα τόσο πιο άμεση θα είναι και η αντίδραση. Τα βήματα που πρέπει να ακολουθούνται:

- Να σχεδιάσετε μια βάση δεδομένων πηγών για να χρησιμοποιηθεί στη δράση και να αφορά άτομα που εμπλέκονται, θύτες και θύματα.
- Ανακαλύψτε ένα αγόρι άμεσα εμπλεκόμενο ή ένα κορίτσι
- Ορίστε τους λόγους της εμπλοκής τους
- Ψάξτε για το πιο σωστό πρόγραμμα ή δράση και ο δάσκαλος που θα το αναπτύξει.
- Αναπτύξτε ένα πρόγραμμα με συγκεκριμένη ημερομηνία λήξης ώστε να αποφύγετε την μονιμότητά του.

Εγχειρίδιο

[Quality circles](#)

Μέρος του βιβλίου "Tackling Bullying in Your School: Ένα πρακτικό εγχειρίδιο για τους δασκάλους που περιγράφει πως να αναπτύξουν ποιοτικούς κύκλους.

Αξιολογώντας τη διαδικασία και τα αποτελέσματα, και καθιερώνοντας προτάσεις βελτίωσης

Πρόληψη και επέμβαση είναι πολύ σημαντικές αλλά απαιτείται και η αξιολόγηση τους ώστε να παρέχει δείκτες για την αποτελεσματικότητά τους και κλειδιά για την βελτίωσή τους. Είναι σημαντικό οι διευθυντές να βοηθούν την εκπαιδευτική κοινότητα να σχεδιάσει το πλάνο αξιολόγησης ώστε να εγγυηθεί αν έχουν εξυπηρετήσει τους σχεδιασμένους στόχους σχετικά με την πρόληψη, την δράση για τα άτομα που βρίσκονται σε κίνδυνο, την επέμβαση σε άτομα που εμπλέκονται σε επεισόδια σχολικής βίας, θύματα και θύτες. Παρόλο που η αξιολόγηση εφαρμόζεται στο τέλος της διαδικασίας, θα πρέπει να σχεδιάζεται από την αρχή. Η κύρια μεθοδολογική προσπάθεια θα πρέπει να ακολουθεί τις αρχές των αποδείξεων που προέρχονται από προηγούμενες πρακτικές. Είναι επιθυμητό, η αξιολόγηση να λαμβάνει χώρα με εργαλεία τα οποία έχουν αξιολογηθεί πριν την ανάπτυξη της επέμβασης. Πρέπει να αξιολογηθούν μεταξύ ατόμων που θα αναπτύξουν την επέμβαση (πειραματική ομάδα) και μεταξύ των ατόμων που δεν θα αναπτύξουν την επέμβαση (ομάδα ελέγχου). Ο λόγος είναι να καθοριστούν οι αλλαγές που ενέχονται λόγω του προγράμματος επέμβασης

Διαδικτυακές δημοσιεύσεις

- [School-Based Programs to Reduce Bullying and Victimization](#)
Αναφορά της μελέτης του καθηγητή Farrington και της ομάδας του στο Campbell Systematic Reviews. Τα κύρια προγράμματα αποτελεσματικής επέμβασης κατά της σχολικής βίας και η διαδικασία αξιολόγησης.
- [How Effective Are School Bullying Intervention Programs? A Meta-Analysis of Intervention Research](#)
Άρθρο έρευνας στο οποίο γίνεται μια μετα-ανάλυση των προγραμμάτων επέμβασης με καλύτερα αποτελέσματα.

Δημοσιεύοντας και διαδίδοντας την εμπειρία

Κάθε πρωτοβουλία είναι συνήθως μια καλή πηγή για άλλους διευθυντές. Παρ'όλ'αυτά, σε πολλές περιπτώσεις η καλή διαχείριση χάνεται στη λήθη ή εγγραφεται στα ανέκδοτα κείμενα. Είναι λοιπόν σημαντικό, όλες οι εμπειρίες να λέγονται και να δημοσιεύονται για το καλό των υπόλοιπων συναδέλφων. Τα βήματα που πρέπει να ακολουθηθούν :

- Να καταγράφετε-γραπτώς- όλες τις αποφάσεις που παίρνονται πριν, κατά τη διάρκεια και στο τέλος του προγράμματος καθώς και τους λόγους γ'αυτές τις αποφάσεις.
- Ψάξτε για δυνητικούς αναγνώστες που μπορεί να ενδιαφέρονται για την εμπειρία.
- Ορίστε ένα περιοδικό ή μια ιστοσελίδα με πολλούς δυνητικούς αναγνώστες που επιτρέπει τη δημοσίευση της εμπειρίας.
- Γράψτε ένα μνημόνιο σεβόμενοι τους όρους του περιοδικού ή της ιστοσελίδας.
- Δημιουργήστε σχολική εφημερίδα όπου μαθητές, δάσκαλοι, οικογένειες, διευθυντές μπορούν να αποτυπώνουν τις εμπειρίες στους.

Ιστοσελίδα

- [How to Create a School Newspaper in Elementary School](#)
Δέκα βήματα για μαθητές για να σχεδιάσουν τη σχολική εφημερίδα.